

Mikael Wiehe: Tacktal vid utdelandet av Martin Luther King-priset

Talare

Mikael Wiehe
Artist

Datum

18 januari 2005

Martin Luther King är en av de mest betydelsefulla gestalterna i 1900-talets historia. Liksom Mahatma Gandhi före honom och senare Nelson Mandela, bidrog han till genomgripande förändringar av det samhälle som han levde och verkade i. Förändringar som han lyckades genomdriva utan våld eller blodsutgjutelse. Jag är inte pacifist och har aldrig varit. Jag anser att det finns situationer där våld är berättigat: en våldtagen kvinna har rätt att försvara sig mot våldtäktsmannen, ett våldtaget land har rätt att försvara sig mot ockupanterna och det finns situationer när grupper i ett land blir tvingade att tillgripa våld för att försvara sig därför att alla andra möjligheter är uttömda. Under USA:s krig i Vietnam – det krig som Martin Luther King så skarpt fördömde och tog avstånd ifrån – skrev jag t.o.m. en sång om det här med refrängen: "Är det verkligen fred vi vill ha till varje tänkbart pris?" Men jag har med åren kommit att inse att de sår som väpnade konflikter ger upphov till på bebyggelse, natur och framför allt i människornas hjärtan och sinnen blir så djupa och varaktiga att de kan ta generationer att läka. Och med stigande ålder och växande insikt om att krigets konsekvenser alltid främst drabbar de svaga grupperna i ett land - kvinnor, barn, gamla och sjuka - har jag kommit att hysa allt större beundran och respekt för Martin Luther King och den ickevåldslinje som han så konsekvent förespråkade. Frågan är dock om det bara är beundran och respekt som vi kan hysa för Martin Luther King eller om han också har något att lära oss som vi kan använda här och nu i ett annat land i en annan tid? Sverige har de senaste tjugofem åren genomgått stora förändringar. Som en konsekvens av den nyliberala politiken som internationellt framför allt förknippas med Ronald Reagan, Margret Thatcher och Milton Friedman och vars startskott i Sverige var SAF-kampanjen "Satsa på dig själv", har Sverige förvandlats från ett förhållandevis jämlikt och solidariskt land till ett land där egoism och roffarmentalitet råder, ett land där klassklyftorna är djupa och tydliga, ett land där den offentliga sektorn inte tillgodoser flertalets behov och där medmänsklig omsorg ersatts av privata vinstmotiv. En bild som inte är så

olik bilden av USA på 50-talet. Sverige har också genom invandringen av jugoslaver, greker, italienare, chilener, uruguayaner, bosnier, somalier iranier, irakier m.fl. utvecklats från ett blont, blåögt homogent land till ett mångkulturellt samhälle. Fast vi inte delar in befolkningen i vita och svarta utan i svenskar och invandrare har likheterna med 50-talets USA också på detta område blivit större. Och det är i det här sammanhanget som jag tror att vi kan ha nytta av Martin Luther King idag. Martin Luther King är ju framför allt känd som ledare för kampen mot rassegregationen USA:s sydstater i slutet på 50-talet och den stora medborgarrättsmarschen i Washington 1963 där han också höll sitt mest berömda tal: "I have a dream..." När Black Power-rörelsen började växa sig stark i mitten av 60-talet var Martin Luther King skeptisk mot dess betoning av just svart makt. Black Power-rörelsen svarade med att stämpla honom som en Onkel Tom-figur. Men Martin Luther Kings planer sträckte sig längre än till att skapa lika rättigheter för USA:s svarta medborgare, hans solidaritet omfattade inte bara folk med hans egen hudfärg, hans visioner handlade om mer än den egna etniska gruppen. Martin Luther King betonade vikten av samarbete mellan alla utsatta grupper oavsett ras. 1968 – samma år som han mördades – startade han organisationen Poor People's Campaign. Och det är här som Martin Luther King blir vår samtida. För också i Sverige tror jag att vi måste sluta tala om ras och etnicitet, hur man äter, hur man klär sig eller vad man tror på. Detta är privatsaker. Att lägga tonvikten där är inte ett fruktbart sätt att lösa de problem som förvisso finns. Vad vi i stället borde tala om är majoritetens rätt till arbete, barnomsorg, utbildning, trygghet, sjukvård och äldreomsorg, om demokrati och jämställdhet. Och detta oavsett hudfärg eller ursprung. Det är inte den vita medelklassen som jag själv tillhör som uppifrån i någon sorts patriarkal välvilja ska integrera den invandrade underklassen. Det är underklassen – majoriteten i Sverige, i hela dess mångfald - som ska bygga ett bättre och rättvisare samhälle för alla. Jag har också en dröm, och det är en dröm om att alla de undertryckta, nertrampade, föraktade och utnyttjade människorna i Sverige ska sluta sig samman och bygga allianser och organisationer för att förbättra villkoren för befolkningen som helhet. Jag har också en dröm om att denna kamp för bättre villkor kan komma att föda fram en svensk Martin Luther King; en man eller kvinna som kan föra dessa gruppers talan och vars planer, solidaritet och visioner ser till mer än den egna gruppens intressen. Och jag har en dröm om att denna kamp för ett solidariskt och rättvist samhälle i en solidarisk och rättvis värld ska kunna vinnas utan våld eller blodsutgjutelse.

Taggar

2000-tal, 2005, Man, Tacktal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/mikael-wiehe-tacktal-vid-utdelandet-av-martin-luther-king-priset>